

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET >

Den 20. december 1988 afsagde Fredningsnævnet for Sønderjyllands
amts sydlige fredningskreds i

sag 165/88

Fredning af "Bøffelkobelhuset"
matr.nr. 139 Nybøl, Sundeved
kommune

sålydende

k e n d e l s e :

Ved skrivelse af 25. oktober 1988 rejste Sønderjyllands amtsråd
fredningssag for ejendommen **Bøffelkobelhuset** matr.nr. 139
Nybøl i Sundeved kommune med areal 0,2728 ha. På ejendommen
findes to danske soldatergrave fra krigen i 1864.

Bøffelkobelhuset ejes i dag af den selvejende institution
BØFFELKOBELHUSET, der er stiftet af De Samvirkende danske
Forsvarsbroderselskaber.

Institutionen har ønsket at få ejendommen fredet for at sikre
dens beståen.

Digteren Holger Drachmann gjorde de to danske soldatergrave
landskendt gennem et digt, navnlig verset:

"De vog dem, vi grov dem En Grav i vor Have, Lagde dem ved Siden
af den alfar Vej; Alle vore Blomster skal smykke deres Grave;
Sønderjyske Piger, I forglemmer det ej! (Derovre fra Grænsen,
1877)."

Huset på ejendommen er velbevaret og står i sit ydre uforandret fra 1864.

En fredning vil ikke medføre ændringer i ejendommens nuværende forhold.

Ejendommen indgår som et minde om begivenhederne dengang og skal ses i sammenhæng med andre mindre fra krigen i 1864, navnlig nationalparken "Dybbøl Skanser" og er dermed af væsentlig kulturhistorisk betydning.

Eksisterende bindinger.

I 1886 fik det daværende Kongelige danske Krigsministerium tinglyst ret til at bevare og vedligeholde graven og et stykke af haven rundt om, ialt 84 m².

Der påhviler ejendommen 17,5 m byggelinie, pålagt i medfør af byggelinie-loven af 1928 og tinglyst den 18. juli 1930. Såfremt der mellem kørebanens midtlinie og terræn ved sokkel er en højdeforskel, skal der til byggelinien lægges et højde- og passagetillæg på 1,5 x højdeforskellen + 1 m til passage.

Ejendommen er beliggende i landzone. Den er endvidere omfattet i sin helhed af naturfredningslovens skovbyggelinie, hvorefter bl.a. bebyggelse kræver fredningsnævnets forudgående tilladelse.

Fredningssagens behandling.

Fredningsforslaget er af amtsrådet bekendtgjort i dagspressen den 11. maj 1988, og offentligt møde har været afholdt den 10. juni 1988.

Der er ikke fremkommet indsigelser.

Fredningsnævnet har bekendtgjort fredningsforslaget i Statstidende og i Jydske Tidende den 10. henholdsvis den 11. november 1988.

Møde med lodejeren har fundet sted den 2. december 1988 i forbindelse med en besigtigelse.

Lodsejeren har ikke ønsket erstatning for fredningen.

Nævnet finder, at der til **Bøffelkobelhuset** er knyttet så værdifulde historiske interesser, at betingelserne for en fredning er til stede.

Fredningspåstanden tages derfor til følge, og fredningsbestemmelserne for arealet, der er vist på kortet, der hører til fredningsnævnets kendelse, er herefter:

§ 1.

Fredningens formål.

Det er fredningens formål at bevare graven og dens omgivelser uændret, herunder ejendommens beboelseshus, samt at sikre offentlig adgang til graven.

Øvrige bestemmelser.

§ 2.

Gravstedet skal bevares og vedligeholdes i sin uværende skikkelse.

Der skal være offentlig adgang til haven syd for huset i dagtimerne for alle, der ønsker at besøge graven.

Formål

Bestemmelser

Den offentlige adgang gælder alene denne del af haven og giver iøvrigt ikke ret til egentligt ophold.

§ 3.

Haven mellem beboelseshus og landevejen, hvor graven er beliggende, skal stedse opretholdes som prydhave. Havens udseende skal i det væsentligste bevares som den er nu jfr. de med kendelsen vedhæftede fotokopier af 6 fotos, idet man ved ny- og genplantning til stadighed skal anvende arter og anlægsmåder, der i rimeligt omfang tilgodeser kravet om opretholdelse af en havestil, der er i overensstemmelse med den, der var, da graven blev anlagt og passet i familien Finks tid.

Navnlig bør afgrænsning mod landevejen fortsat bestå af en klippet, ikke for lav hæk, for at fastholde et væsentligt træk fra hækens udseende i 1864 og for at skabe den fornødne ro for dem, der besøger stedet.

§ 4.

Huset skal i sit ydre bibeholdes som nu, jfr. de med kendelsen vedhæftede fotokopier af 6 fotos, såvel med hensyn til materialer som farvevalg. (Farvefotografier er optaget til originalkendelsen).

§ 5.

Den nord for beboelseshuset beliggende del af ejendommen skal henligge som have eller landbrugsjord og dyrkes med almindelige haveplanter/-buske og -trær, henholdsvis een- og toårige landbrugsafgrøder.

Den på kortbilaget viste nåletræsplantning kan fortsat drives som sådan, men må ikke udvides, ligesom ingen af træerne må blive

højere end 3 meter for at sikre karakteren af åbent landbrugsområde med et frit udsyn til det eksisterende skovbryn.

§ 6.

Der må ikke opføres ny bebyggelse.

§ 7.

Det eksisterende udhus må kun ændres efter fredningsnævnets forudgående tilladelse.

§ 8.

Det skal være fredningsmyndighederne tilladt, efter forudgående aftale med ejeren, at foretage den pleje, der måtte anses for nødvendig for at sikre, at fredningens formål tilgodeses.

Eventuelle tvivlsspørgsmål eller uenighed mellem ejer og fredningsmyndigheder afgøres af fredningsnævnet.

§ 9.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra ovenstående bestemmelser i det omfang, det ikke strider mod fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

Kendelsen vil være at tinglyse som servitut på matr.nr. 139 Nybøl med prioritet forud for al pantegæld og andre rettigheder af privatlig oprindelse.

Kendelsen skal i medfør af naturfredningslovens § 25 ikke forelægges Overfredningsnævnet til efterprøvelse.

Den, der ønsker indsigelser behandlet, skal selv indanke
kendelsen til **Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm**,
inden 4 uger fra den dag, kendelsen er meddelt den pågældende.

Klageberettiget er foruden lodsejeren tillige Sønderjyllands
amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening og Miljøministeriet.

T h i   b e s t e m m e s :

Ejendommen matr.nr. 139 Nybøl, Sundeved kommune, fredes som foran
bestemt.

August Møller

S.A.Koustrup

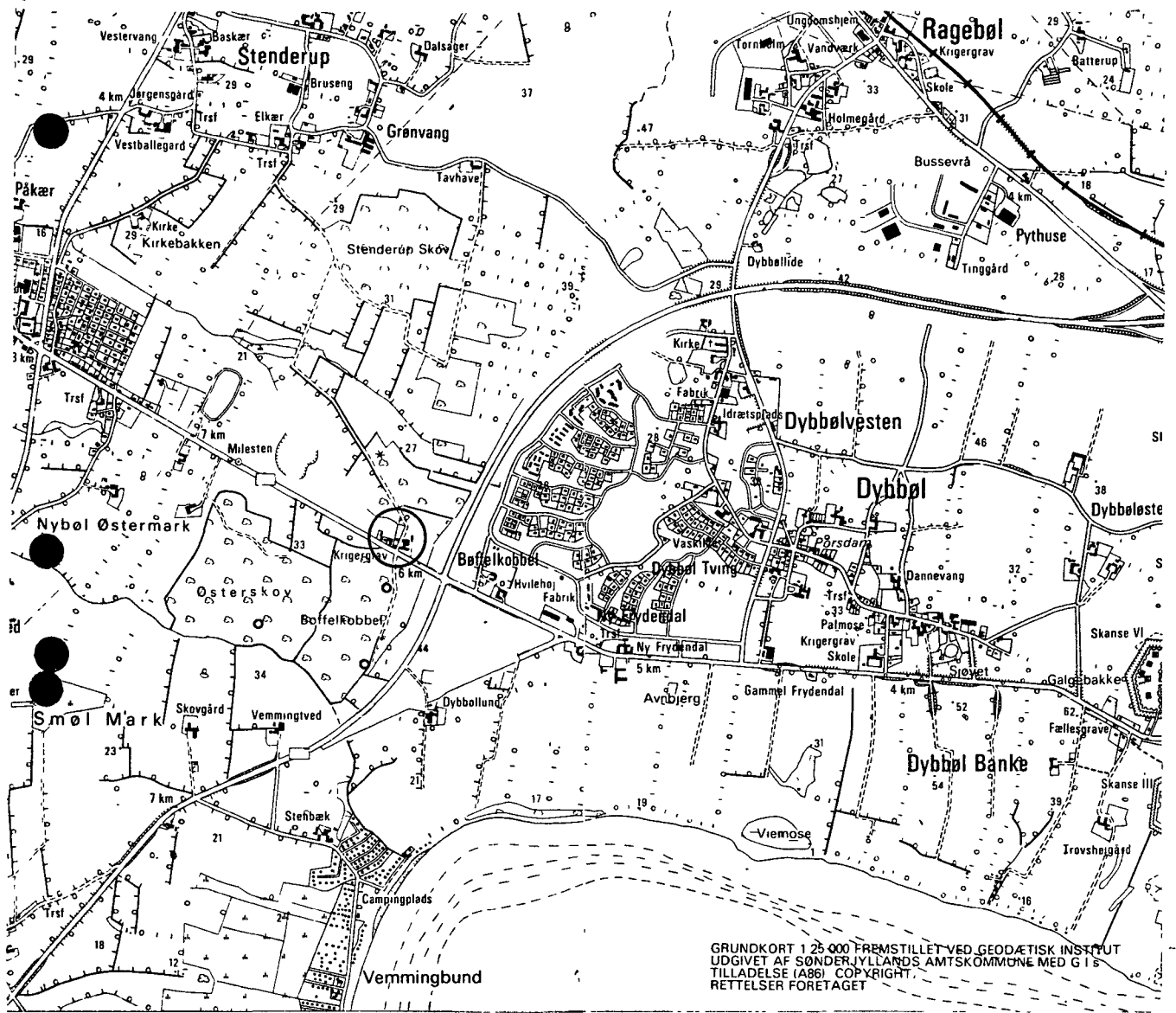
John Petersen

Udskriftens rigtighed bekræftes.

S.A.Koustrup.

KORT >

Oversigtskort, udsnit af GI's kortblad 1211 I NV og 1211 I NØ

SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE TEKNISK FORVALTNING PLAN- OG FREDNINGSVÆSENET		
Beregnet	Tegnet	Art
	<i>Rie</i>	<i>Fredning</i>
Rettet	<i>"Bøffelkøbelhuset"</i> <i>Matr. nr. 139, Nybøl</i> <i>Sundeved kommune</i>	
		Tegn nr. <i>533-2-2</i>
		J nr. <i>8-70-52-1-533-2-87</i>
		Mål. <i>1:25.000, 1:500</i>
		Dato <i>Maj 1988</i>

87

Stenderup, Nybøl
Nybøl Ejerlav, Nybøl

N

577

nåletræer

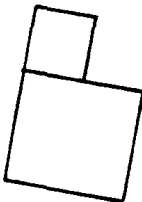
139

25

23

Bøffelkobbelvej

Rådighedsindskrænk-
ning tinglyst 18.6.1886

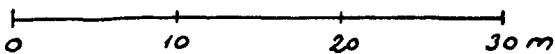
84 m²

fra Gråsten

Landevej nr. 565

til Sønderborg

1:500

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

FN SJS 21/2024: Ansøgning fra Sønderborg Kommune på vegne af Den Selvejende Institution Dybbøl Mølle om dispensation samt lovliggørende dispensation fra fredningen af Bøffelkobbelhuset

Fredningsnævnet har den 19. april 2024 modtaget en ansøgning fra Sønderborg Kommune på vegne af Den Selvejende Institution Dybbøl Mølle om dispensation til lovliggørelse af diverse forhold, ombygning af udhus, anlæg af parkeringsareal samt plantning af rødbyg på ejendommen Bøffelkobbelhuset, Amtsvejen 4, 6400 Sønderborg, inden for fredningen af Bøffelkobbelhuset.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele afslag herunder delvis afslag på lovliggørende dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Nedenfor følger et uddrag fra ansøgningen:

” ...

Redegørelse for ansøgningen

Den Selvejende Institution (DSI) Dybbøl Mølle søger om lovliggørelse af en række forhold, som er ændret såvel før som efter foreningens overtagelse af ejendommen. Videre søges dispensation til ydre bygningsændringer på ejendommens udhus samt til at etablere grusbeltet areal til parkering og plante en rødbyg i baghaven. Dertil har kommunen konstateret en række ændringer på ejendommen, som er etableret uden nødvendig dispensation fra fredningen. Sagen er overordnet beskrevet særskilt i det følgende (se desuden uddybende beskrivelse fra ansøger inkl. situationsplan i vedlagte bilag):

1. Lovliggørelse af belægningsarealer og ændret beplantning i for- og baghave

DSI Dybbøl Mølle søger lovliggørende dispensation til at bibeholde åbningen i hækken samt et chausséstensbelagt areal i havens sydvestlige ende, der ifølge kommunens historiske kort, er anlagt mellem 2010 og 2012. Dette begrundes med, at det belagte areal opleves som en mindre forplads til prydhaven samt, at forareal og belægning

understøtter tilgængeligheden til haven og graven. Ved åbningen er der etableret et gelænder samt en informationstavle, som også søges lovliggjort.

En mindre del af det belagte areal samt en sti af brosten, der leder hen til selve graven, ønskes fjernet. Sidstnævnte genplantes med græs. Den tidligere beplantning af vedbend langs graven er blevet erstattet af en lav indhegning, der ønskes bevaret. Idet selve gravanlægget er fredet i 1937 eller senere, har Slots- og Kulturstyrelsen godkendt ændringerne omkring 2005 i forbindelse med en tilbageførende restaurering, jf. vedhæftede mailkorrespondance.

Det grusbelagte areal, som vist til venstre, ønskes nylagt og belægningen forrest (vist med orangestiple) fjernes. Det chaussestensbelagte areal, som fører hen til graven, er etableret omkring 2013-14 og ønskes reetableret som græs.

Til venstre ses gennembruddet i hækken samt det brostensbelagte areal med 1864- mønster, som ønskes bevaret. Grusarealet ud til Amtsvejen ønskes nylagt. Til højre ses en teglstensbelagt gangsti langs Bøfelkobbelhusets hovedfacade, som er nyanlagt i perioden 2018 til 2022.

Kommunen har konstateret, at der i perioden 2018 til 2022 er anlagt ny belægning på havestien, som har sit forløb fra øst langs hovedhusets sydfacade, og mod nord til det bagvedliggende udhus. Af oversigtskortet fra 1989 (se bilag 2, side 10) fremgår det, at havestien kan føres tilbage til fredningstidspunktet, men den var oprindeligt grusbelagt.

Øverst til venstre herover ses grusstien langs huset og graven omkring 2013. Ifølge Kulturstyrelsen er fortidsmindet blevet restaureret tilbage til oprindeligt udseende i 2005.

Ovenfor til højre ses fotobilag til fredningskendelsen med bede langs den sydlige og vestlige del af haven. Nederst ses havestien fra udhuset med ny belægning.

En stor del af randbeplantningen langs ejendommens østskel blevet fjernet og erstattet af et fast hegn i 2021, som fortrinsvis står på nabogrunden udenfor det fredede areal (se bilag 5-10, side 11 og 12).

Herudover er der blevet fjernet flere bede med buske m.v. indenfor havearealet.

2.Lovliggørelse af selvsået beplantning mod nord.

Langs ejendommens nordskel er et mindre område sprunget i skov. Arealet svarer omtrentligt til det område, der på fredningstidspunktet var anlagt som en mindre nåletræsplantage. DSI Dybbøl Mølle ønsker at bevare beplantningen, da anvendelsen til landbrugsjord eller køkkenhave ikke længere er aktuel.

Til venstre ses arealet langs nord- og nordvest skellet, som tidligere var udlagt til nåletræsplantage, men nu består af selvsåede træer samt klynger af birk, ask og tilbageværende nåletræer.

3. Dispensation til etablering af dør i udhus.

Der søges om dispensation til at etablere en ny dør i vestgavlen på ejendommens nordligst beliggende udhus. Døren skal erstatte det eksisterende vindue og give adgang til toiletfaciliteterne i bygningen.

Herover ses udhusets vestgavl, hvor dørens omtrentlige placering er vist med stiptet markering.

4. Dispensation til etablering af parkeringsareal anlagt med grus samt plantning af blodbøg.

DSI Dybbøl Mølle søger om dispensation til at etablere et grusbelagt parkeringsareal nordvest for udhuset til besøgende, som kan være med til at fremme publikumsvenligheden. Den øvrige del af baghaven beholdes som åbent græsareal, hvor der desuden søges dispensation til at etablere en rødbyg (se disponeringsplan i særskilt bilag).

5. Oplag på grunden.

Kommunen kan konstatere, at der i havens nordlige ende er etableret et oplag bestående af bl.a. bordebenkesæt, byggematerialer, brænde samt andre genstande.

Kommunens bemærkninger

Sønderborg Kommune har følgende bemærkninger til projektet:

1. Lovliggørelse af belægningsarealer og ændret beplantning i for- og baghave.

Forhaven ved Bøffelkobbet huset fremstod ved fredningstidspunktet af en stor græsplæne afgrænset af en lav hæk med fast hegn langs hele sydskellet samt randbede på indersiden. Det vestlige hjørne bestod af bede med bl.a. buskbeplantning og træer, hvilket også gjorde sig gældende mod øst. En grussti var anlagt fra havelågen mod øst og rundt om huset (se skråfotos på bilag 5 og 6, samt foto af huset med grussti på side 3).

Skråfoto fra 1976 (Kilde: Danmark set fra luften). Herover ses Bøffelkobbet huset og forhaven, dog ca. 12 år inden fredningen trådte i kraft. Dog ligger havens indretning – sammenholdt med oversigtskortet på side 10, bilag 2) tæt op ad forholdene omkring 1988.

Arealet mellem husets facadelinje og Amtsvejen udgør ca. 194 m², hvilket ifølge fredningens § 3 skal opretholdes som prydhave og i det væsentligste bevares iht. til fotobilagene i fredningen.

De aktuelle forhold viser, at ca. 67 m² aktuelt er omlagt med belægning i form af grus, chaussesten og teglklinter, hvilket udgør lidt mere end 1/3 af forhavens areal. Disse belægningsvarer var ikke til stede i 1988, og er heller ikke i tråd med havestilen i slutningen af 1800-tallet, hvor prydhaven jævnfør bogen ”Danmarks Havekunst II” var karakteriseret ved bede med buske, blomster og træer med mellemliggende, grusbelagte havestier.

Hvis man skal være tro mod den havestil, som gjorde sig gældende på fredningstidspunktet – og for Familien Finks tid i på ejendommen - bør arealerne mod nordvest, efter kommunens vurdering, tilbageføres med græs og bede. Videre anbefaler kommunen, at beplantning langs naboskel mod vest reetableres. Herudover bør hækken ud mod vejen, efter kommunens vurdering, blive reetableret.

Der sigtes med ansøgningen imod at etablere p-arealer mod nord, hvilket vil medføre, at den primære adgang vil ske derfra via den nordgående havesti eller havelågen mod vest. Dertil kommer, at åbningen mod den stærkt trafikerede Amtsvejen er u hensigtsmæssig set ud fra et trafikikkerhedsmæssigt synspunkt. Dertil modvirker den høje kantsten samt de ujævne og skiftende belægningstyper målet med at fremme tilgængeligheden for fx kørestolsbrugere og besøgende, som er vanskeligt gående.

I den henseende kan kommunen godt forstå, at man har valgt at etablere fast belægning langs selve huset, så tilgangen dertil og til graven optimeres. Som nævnt, har havestierne formentlig været belagt med grus oprindeligt, jævnfør ældre fotos og beskrivelsen i bogen ”Danmarks Havekunst II”, hvorved fx leret grus ville være mere autentisk for havestilen. Da teglklinker imidlertid ikke er fremmed for tiden – om end det var forbeholdt adlen - anbefaler kommunen, at teglklinkerne bibeholdes. Dog bør belægningens udstrækning primært henholde sig til det oprindelige stiforløb rundt om huset og frem til det bagvedliggende udhus / evt. p-areal.

2.Lovliggørelse af selvsåede træer.

For så vidt angår den selvsåede beplantning langs grundens nordskel vurderer kommunen ikke, at en opretholdelse af beplantningen vil påvirke oplevelsen af skovbrynet væsentligt.

Den yderste træække vurderes umiddelbart ikke at være selvsået, da der er tale om birke- og asketræer, som er højere end den bagvedliggende beplantning. Artsammensætningen vurderes dog ikke at være fremmed for området, da bevoksningen rent visuelt har karakter af ét-trinsbryn, og derved syner som en integreret del af fredskovsarealet nord for matriklen.

Langs det nordvestlige skel ses en klynge af tilbageværende nåletræer, som overstiger den maksimale højde på 0,3 meter, som fredningen fastsætter. Træerne bærer præg af den oprindelige produktionsskov, hvilket virker fremmed i forhold til skovbrynet og oplevelsen af det tilstødende marklandskab mod vest. Kommunen vurderer derfor, at de bør fjernes.

Nåletræerne langs ejendommens nordvest skel bærer præg af den tidligere produktionsskov og er højere end de tilladte 3,0 meter.

3.Dispensation til etablering af dør i udhus.

Af hensyn til udhusets arkitektoniske helhed bør den nye dør udformes og farvesættes, så den harmonerer med vestgavlens eksisterende revledør.

4. Dispensation til etablering af parkeringsareal anlagt med grus samt plantning af blodbøg.

Parkeringsarealet vurderes hensigtsmæssigt set i forhold til trafiksikkerheden og er understøttende i forhold til fredningens formål om at sikre publikumstilgængelighed til graven og huset. Leret grus vil være autentisk for havestilen.

5. Oplag på grunden.

Kommunen vurderer, at oplaget bør afskærmes af beplantning, som er i tråd med havestilen på fredningstidspunktet, for ikke at fremstå skæmmende.

Natura 2000 og Bilag IV-arter

Der er 1,1 km fra det ansøgte til nærmeste Natura 2000-område, *nr. 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als*, hvor udpegningsgrundlaget er marsvin, sandbanke, bugt og rev.

Det er kommunens vurdering, at det ansøgte, i kraft af projektets karakter og afstanden til habitatområderne, ikke vil beskadige eller påvirke beskyttede Natura 2000-områder eller arterne på udpegningsgrundlaget.

Det ansøgte vurderes heller ikke at ville ødelægge eller beskadige de plantearter eller påvirke yngle- eller rasteområder for de dyrearter, som er nævnt i habitatdirektivets bilag IV. De nåletræer som ønskes fældet vurderes ikke at have betydning som raste- eller ynglested for flagermus eller andre bilag IV arter.

...”

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 20. december 1988 om fredning af ”Bøf-felkobbølhuset”. Fredningsbestemmelserne fremgår nedenfor:

§ 1.

Fredningens formål.

Det er fredningens formål at bevare graven og dens omgivelser uændret, herunder ejendommens beboelseshus, samt at sikre offentlig adgang til graven.

Øvrige bestemmelser.

§ 2.

Gravstedet skal bevares og vedligeholdes i sin nuværende skikkelse.

Der skal være offentlig adgang til haven syd for huset i dagtimerne for alle, der ønsker at besøge graven.

Den offentlige adgang gælder alene denne del af haven og giver i øvrigt ikke ret til egentligt ophold.

§ 3.

Haven mellem beboelseshus og landevejen, hvor graven er beliggende, skal stedse opretholdes som prydhave. Havens udseende skal i det væsentligste bevares som den er nu, jf. de med kendelsen vedhæftede fotokopier af seks fotos, idet man ved ny- og genplantning til stadighed skal anvende arter og anlægsmåder, der i rimeligt omfang tilgodeser kravet om opretholdelse af en havestil, der er i overensstemmelse med den, der var, da graven blev anlagt og passet i familien Finks tid.

Navnlig bør afgrænsning mod landevejen fortsat bestå af en klippet, ikke for lav hæk, for at fastholde et væsentligt træk fra hækkens udseende i 1864 og for at skabe den fornødne ro for dem, der besøger stedet.

§ 4.

Huset skal i sit ydre bibeholdes som nu, jfr. de med kendelsen vedhæftede fotokopier af seks fotos, såvel med hensyn til materialer som farvevalg. (Farvefotografier er optaget til originalkendelsen).

§ 5.

Den nord for beboelseshuset beliggende del af ejendommen skal henligge som have eller landbrugsjord og dyrkes med almindelige haveplanter/-buske og -træer, henholdsvis en- og toårige landbrugsafgrøder.

Den på kortbilaget viste nåletræsplantning kan fortsat drives som sådan, men må ikke udvides, ligesom ingen af træerne må blive højere end tre meter for at sikre karakteren af åbent landbrugsområde med et frit udsyn til det eksisterende skovbryn.

§ 6.

Der må ikke opføres ny bebyggelse.

§ 7.

Det eksisterende udhus må kun ændres efter fredningsnævnets forudgående tilladelse.

§ 8.

Det skal være fredningsmyndighederne tilladt, efter forudgående aftale med ejeren, at foretage den pleje, der måtte anses for nødvendig for at sikre, at fredningens formål tilgodeses.

Eventuelle tvivlsspørgsmål eller uenighed mellem ejer og fredningsmyndigheder afgøres af fredningsnævnet.

§ 9.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra ovenstående bestemmelser i det omfang, det ikke strider mod fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 16. maj 2024, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I mødet deltog formanden, dommer Henrik Tosti, det ministerudpegede medlem, Aksel Voigt, og det kommunalt udpegede medlem, Asger Romme Andersen. Desuden deltog Den Selvejende Institution Dybbøl Mølle ved Jens Peter Rasmussen, Foreningen Bøffelkobbølhusets Venner ved Flemming Pallesen, Sønderborg Kommune ved Trine Fryjana Theede og Line Stephansen og Museum Sønderjylland ved Tenna Kristensen.

Fredningsnævnets formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Ad pkt. 1

Jens Peter Rasmussen oplyste, at man så vidt muligt ønsker at tilgodese kørestolsbrugere og gangbesværede. Bøffelkobbølhuset skal generelt være publikumsvenligt. Hullet i hækken er lavet for at gøre det let for besøgende at komme ind på ejendommen. Man ønsker desuden at forlænge den del af belægningen, der løber fra selve huset og ned mod parkeringsarealet, med ca. 4 meter.

Trine Fryjana Theede og Line Stephansen oplyste, at hullet i hækken ud mod vejen skal lukkes af, ligesom belægningsstenene omkring flagstangen m.v. skal fjernes. I stedet bør man anlægge et bed med buske, hvilket vil harmonere bedre med fredningsbestemmelserne. Man bør desuden overveje at plante noget grønt, f.eks. en hæk, langs naboeens plankeværk. Kommunen har ikke indvejsninger

mod den del af belægningen, der løber langs huset. Man har heller ikke bemærkninger til den ønskede forlængelse af belægningen ned mod parkeringsarealet.

Tenna Kristensen oplyste, at det hele tilsyneladende er eskaleret en anelse i forhold til fredningsteksten. Det virker lidt som om, at Bøffelkobelhuset har udviklet sig til et egentligt mindsted, selvom der oprindeligt var tale om en privat have. Det bør man have in mente. Hun er enig i det af kommunen anførte.

Ad pkt. 2

Trine Fryjana Theede og Line Stephansen oplyste, at kommunen ikke har indvendinger mod, at der meddeles dispensation vedrørende de selvsåede træer, som umiddelbart passer fint ind i omgivelserne. Grantræerne står derimod i direkte strid med fredningsbestemmelserne, og de skal derfor fjernes.

Tenna Kristensen erklærede sig enig med kommunen.

Jens Peter Rasmussen oplyste, at det som sådan ikke er noget problem at fjerne grantræerne. De er utvivlsomt mere end tre meter høje. Fredningsbestemmelserne giver bare ikke rigtig mening på denne del af arealet, idet publikum på fredningstidspunktet hverken havde adgang eller indsigt her til.

Ad pkt. 3

Frafaldet.

Ad pkt. 4

Trine Fryjana Theede og Line Stephansen oplyste, at kommunen ikke har indvendinger mod denne del af det ansøgte. Det giver af trafiksikkerhedsmæssige hensyn god mening at anlægge parkeringspladsen her.

Tenna Kristensen erklærede sig enig med kommunen. For så vidt angår plantning af en blodbøg oplyste Tenna Kristensen, at dette vil være i overensstemmelse med hvad man gør i området, hvorfor denne del af ansøgningen også bør tages til følge.

Ad pkt. 5

Flemming Pallesen oplyste, at de fleste af tingene allerede er blevet fjernet. Det er meningen, at alt skal væk, hvilket vil ske inden for en nær fremtid. Det er derfor ikke nødvendigt med en dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Formålet med fredningen er at sikre, at bevare graven og dens omgivelser uændret i forhold til fredningstidspunktet i 1988. Formålet var desuden at sikre adgangen til graven.

Fredningsnævnet har besigtiget ejendommen og udtaler herefter:

Punkt 1 - belægningsarealer og ændret beplantning i for- og baghave.

Ifølge kendelsens § 3 skal haven mellem beboelseshus og landevejen stedse opretholdes som prydhave. Havens udseende skal i det væsentligste bevares, ligesom man i rimeligt omfang skal tilgode kravet om opretholdelse af en havestil, der er i overensstemmelse med den, der var, da graven blev anlagt og passet i familien Finks tid.

Fredningsnævnets formand og det ministerudpegede medlem udtaler herefter:

Den etablerede belægning med chaussesten og grus, åbningen i hækken og fjernelse af hækken i det vestlige skel findes direkte at være i strid med fredningens formål og § 3, hvorfor disse forhold skal reetableres snarest muligt og senest den 1. november 2024.

Det kommunalt udpegede medlem udtaler:

Jeg anerkender behovet for at sikre parkering og adgang til haven for gæster med bevægelseshandicap. De nævnte forhold skal reetableres senest den 1. januar 2026. Tidsrammen er valgt for at give mulighed for i samarbejde med Sønderborg Kommune og Museum Sønderjylland at pege på en alternativ løsning på parkering og adgang for gæster med bevægelseshandicap, samt skaffe finansiering og etablere løsningsmodellen.

Efter udfaldet af voteringen skal den etablerede belægning med chaussesten og grus, åbningen i hækken og fjernelse af hækken i det vestlige reetableres snarest muligt og senest den 1. oktober 2024.

For så vidt angår genetableringen af hækken i skellet mod vest findes denne at burde etableres fra ejendommens sydvestlige hjørne og frem til bøgetræet, der står lidt nord for udhuset. For så vidt angår valget af hæk skal dette ske efter aftale med Sønderborg Kommune og Museum Sønderjylland.

Etableringen af fliser omkring huset og fra huset ned mod udhuset findes ikke i strid med fredningens formål. Det samme findes at være gældende for så vidt angår det under mødet oplyste om en ønsket udvidelse af stien med ca. 4 m ned mod det kommende parkeringsareal. Der gives derfor dispensation og lovliggørende dispensation hertil.

2. - Selvsåede træer og højden på grantræer i det nordvestlige skel.

Det er ubestridt, at de grantræer, der står i det nordvestlige skel, er højere end 3 m, hvorfor disse enten skal beskæres til en højde, så de ikke overstiger 3 m eller fældes inden for den samme frist, der er nævnt under punkt 1, jf. herved fredningskendelsen § 5.

De selvsåede træer i skovbrynet i skellet mod nord findes af de af kommunen anførte årsager ikke at være i strid med fredningens formål, hvorfor der gives lovliggørende dispensation hertil.

4. – Etableringen af parkeringspladsen nord for udhuset

Etableringen af parkeringspladsen findes af hensynet til offentlighedens adgang til ejendommen fornuftig og placeringen er velvalgt. Der gives derfor dispensation til ansøgningen herom.

5. – Oplag på grunden

Det er under mødet blevet oplyst, at oplaget vil blive fjernet. Der er allerede derfor ikke grundlag for at meddele lovliggørende dispensation. Der fastsættes dog en frist til fjernelse af oplaget svarende til den under punkt 1 nævnte frist.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevarerklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevarerklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 28. maj 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Den Selvejende Institution Dybbøl Mølle, Jens Peter Rasmussen info@1864.dk
Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk, list@sonderborg.dk by-landskab@sonderborg.dk,
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Sønderborg, birger.soenderjylland@friluftsraadet.dk